

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 4 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Liworno, 2. Lipca. — Gubernator Bargagli wydał odezwy, w których wynurza zaufanie, iż powstanie się niepowtórzy; rząd jest mocny do usmierzania wszelkich rozruchów. Następca tronu zwiedził dziś koszary.

Turyń, 3. Lipca. — Dyrektora organu mazzinistowskiego *Italia del Popolo* aresztowano w Genui. Spokojności powtórnie nie zakłócono. Władze czuwają.

Par yż, 5. Lipca. — Z Neapolu donoszą pod d. 3. b. m., że powstańców rozbito. W ostatniej bitwie poległo ich 100.

Par yż, 7. Lipca. — Dzisiejszy *Monitor* potwierdza podaną drogą telegraficzną wiadomość o wypadku wyborów. Cavaignac otrzymał 10,959 głosów, Thibaut 9952, Olivier 11,005, Varin 10,006, Darimon 12,078, Lanquetin 11,038 głosów. Wybrani więc zostali Cavaignac, Olivier, Darimon.

— Generał Reibell otrzymał polecenie, aby cesarza rosyjskiego w imieniu cesarza Francuzów powitał w Baden.

Frankfurt nad Menem, 6. Lipca. — Cesarz i cesarzowa rosyjscy przybyli tu o godz. 11½, śniadali u posła rosyjskiego i wyjechali o godz. 12½ koleją żelazną hanauską do Kissingen.

Berlin, 8. Lipca. — Najj. Pan raczył wynieść do stanu szlacheckiego majora z 8. pułku ułanów Jana Schoenermarka.

Najj. Pan raczył dozwolić rzecz. tajn. radcy Aleksandrowi Humboldtowi przyjąć i nosić wielki krzyż legii honorowej, udzielony mu przez cesarza Francuzów.

Berlin, 7. Lipca. — Najświeższe wiadomości. Rozruchy rewolucyjne we Włoszech są symptomem niebezpiecznym i nie jedno zdanie zmienia się o tamecznych wypadkach i położeniu rzeczy. Lubo wszędzie usmierzono powstanie, ale fakt sam dowodzi, iż Mazzini wywiera jeszcze wpływ na tameczne stosunki; wypadki w Genui dowodzą, iż rząd sardyński nie przedstawia rękomy na utrzymanie porządku publicznego, jakkolwiek się przechwalał hr. Cavour na kongresie paryskim, iż dzierży zaufanie Włoch całych.

Prawda że do wypadków w Genui przyczyniło się wiele powodów miejscowych, jako przeniesienie portu wojennego do Spezyi, zaprowadzenie cła rogatkowego itd., mimo to niezmiennie się nie w położeniu rzeczy tamecznych pod względem politycznym i dla tego niedziwimy się, iż austriacka prasa korzysta z tej sposobności i wytyka błędy w pojmowaniu sardyńskim włoskich stosunków.

Oesterreichische Zeitung upatruje w genueńskich wypadkach mszczącą

Nemesis i przypomina przepowiednię, że jeżeli uda się kiedykolwiek wznieść burzę Piemontowi, natenczas pioruny uderzą w sterników tamecznego rządu. W Sardynii panuje wzburzenie umysłów, a w Medyolanie głęboka spokojność — jest to przemówienie dziejowe, na które powinien tron piemonteki na przyszłość zważać.

Oesterreichische Correspondenz natomiast korzysta z tej sposobności, daje pogląd ogólny na stan rzeczy w Europie, a dowodząc że nieprzyjaciele społeczeństwa nie zasypiają i gorliwie pracują, przypomina rządowi obowiązek, aby czuwały nad porządkiem publicznym i zapobiegały takim bezprawiom, a przynajmniej je w samym zarodzie przytłumiały, bo inaczej wykraczałaby przeciw świętej powinności, jaki mają względem ludu ich pieczołowitości powierzonymu. Liworno, Genua i Ponzia dowodzą, że nieprzyjaciele szczęścia i spokojności narodów niezasypiają i powinni być miani na oku. Kończy zaś temi słowy swój artykuł:

W obec owego smutnego doświadczenia, które dla głębszych umysłów żadnej nowej nauki nie zawiera, występuje fakt niezaprzeczony, że w naszych czasach, gdziekolwiek ludzie rewolucyjni usiłovali podniecić ogień, tam przeważająca liczba mieszkańców ich oddalała i wiązała się z rządem. Lubo rewolucyoniści żyją w niebezpiecznym zaślepieniu, przecie masy zdrowo pojmują, że szczęście i pomyślność ludów tylko pod opieką prawnych władców i prawnego porządku się udaje. — Widzieliśmy, jak ruchy z najgorszego rodzaju w Belgii na jeden odgłos mądrego króla uciszyły się. Wypadek wyborów we Francji, postępowanie mieszkańców w częściach Włoch zagrożonych rewolucją, cześć okazywana ojcu świętemu podczas jego podróży po państwie kościelnem, dowodzą niezaprzecznie, że przekonali się masy, jak zgubnymi są rewolucje dla pomyślności narodów i jak wielkie błogosławieństwo spływa na ludy z zasady monarchicznej.

Jeżeli czujność władz jest zawsze jeszcze potrzebną naprzeciw nieprzyjaciołom porządku publicznego i głównym ich zasadom, to najświeższe wypadki wykryły z drugiej strony, że mniej jest obawy względem naruszenia publicznego bezpieczeństwa, jak dawniej. Wielkie masy przynajmniej nauczyły się z doświadczenia, kto jest naturalnym obrońcą powszechnego szczęścia i pomyślności, a kto jego nieprzyjacielem.

Magdeburg, 3. Lipca. — Wykomenderowano wczora po południu 10 żołnierzy z 4 batalionu rezerwowego stojącego tu załogą na ćwiczenia w pływaniu po starej Elbie w całym wojskowym ubraniu. Ćwiczenie to odbyło się o godzinie 6 pod dozorem oficera. Sześciu z tych żołnierzy zupełnie zesłało i niemogli się utrzymać nad wodą. Czterech z nich wydobyli z wody obecni pionierzy, dwóch jednak niestety zatęgnęło po za mostem kolei żelaznej. Jakkolwiek usiłowano wynaleść utopionych, jednakowoż tego dnia żadnego z nich

Listy J. I. Kraszewskiego.

(Gaz. warsz.)

(Ciąg dalszy.)

W ostatnich dniach życia Aleksandra Wicherskiego, poczciwi przyjaciele: R. Chojnacki znany artysta, najczcigodniejszy starszyszek A. Nowotny (ojciec Leopolda, malarza) i inni, otaczali łoże jego boleści nieustannym staraniem. Gdy już mowę utracił i łzami tylko o swęj dla nich wdzięczności mógł świadczyć, zebrał się bezsilny na napisanie tych kilku słów ostatnich, które natchnione uczuciem serdecznym, zamknąć miały życie całe:

»Bóg niech wam zapłaci, nieoszacowani męczennicy przyjaźni. Gdyby od was zależało, cała ludzkość byłaby spokojną i szczęśliwą, a my mielibyśmy połowę waszego szczęścia... wszak prawda? Za tyle dowodów waszego serca, sercem tylko umiem zapłacić, i ta jedna nagroda godna was i uczuć waszych.»

Do ostatniej chwili przytomny, choć mowę utracił i siły, cierpiąc niesłychanie, zgasł nareszcie dnia 22. Marca człowiek ten, godzien przyjaźni jaką wzbudzać umiał, i pamięci na którą poczciwą pracą zarobił.

A długoż pamięć ta, dziś jeszcze tak żywa i przytomna, trwać będzie? Ci co go znali, potrafiąż ze słów naszych odgadnąć tego człowieka, w którego naturze tyle było swobodnej fantazyi, oryginalności

tyle? Jeszcze lat kilka, a samo imię gdzieś przypadkiem wspomniane, rysunek jakiś na pył rzucony i kwartet stary nazwiskiem jego podpisany, za całą po nim i utraconem życiu staną pamiętkę... Wszystko ginie, ale nie tak nie przechodzi jak człowiek...

Wszystkie to życie jakie on miał w sobie, dziś już z nim poszło do mogiły — maluczka ledwie cząstka pozostała w duszy przyjaciół.

Jak nietrwala i ta sława, o którą się takimi dobijamy ofiarami, i pamięć i pozostałości tego żywota co przechodzi w mgieniu oka — potrzebaż szukać dowodów?

Gdybym tak pospolite zadanie miał jeszcze raz stwierdzać przykładami, wziąłbym tylko z kupki listów na stoliku leżących jeden, który w naszej niewdzięcznej ziemi możnaby nazwać listem umarłego, pisany z tamtego świata... List to jednak człowieka, którego imię brzmiało silnie w literaturze naszej, i powinno być czecią, na jaką uczciwa zasługuje praca, okryte; ale ci co inaczej jak ze szkoda cudzą żyć nie mogą, postarali się zawczasu odjąć mu wszelki urok i dziełom zaprzeczyć wartości. Dziś to imię autora *Historji literatury naszej, Charakterów rozumów ludzkich, Podróży do Włoch* itd. leży już prawie zapomniane niewdzięcznie i pleśnią zawczesną okryte. W ślad za nim idący badacze, którym się najmniejszą jego udało sprostować omyłkę, tyle wrzawy narobili mądrością swoją, tyle mu na-

wytykali uchybień i niedostateczności, że pisarz istotnej zasługi i niepospolitego talentu, widząc się odepchniętym, zapoznanym, zламаł pióro i poszedł przed czasem odpoczywać na cudzej ziemi.

Dziś odzywa się do nas upiorem, a raczej duchem spokojnym, którego już nic nasze walki i boje i zapasy i zdobycze nie obchodzą. »Co do mnie — pisze, kończąc list — połamałem i rzuciłem pióro za okno, już lat temu blisko dziesięć. Niezwyczajne a niemile zatrudnienia handlowe (niemile dla mnie, bom do czego innego w młodości był nawykł) i wiek już ku małym zdolności, jakimi mnie natura zbyt skąpo uposażonego na świat była wyprawiła. Nic więc już od dawna nie piszę, już nawet i listów handlowych nie podpisuję, bo we wszystkim mój syn, już blisko trzydziestoletni, a od młodości do bankierskich zatrudnień zaprawiony, mnie zastępuje. Czytam zaś tylko gazety, ale pod względem bankierskim, o reportach, deportach, likwidacyach, eskomtach itd., wszystko rzeczy, na które w naszym języku nie masz nawet nazwiska.«

Trochę się tu jednak obmawia o obojętność dla literatury obwiniając zacytowanego pisarza, bo powyżej w tymże liście swoim wspomina z zupełną znajomością rzeczy o literaturze włoskiej, w ten sposób zapraszając nas do Genuy: »...Zjesz pan ministrę z nami, a bibliotekę znowu mam, bo książki, jak Hora-

nie wydobyto. Dopiero dziś o godzinie 9 znaleziono jednego. Drugi jeszcze gdzieś na dnie rzeki spoczywa.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 4. Lipca. — W Alexandryńskim instytucie wychowania panien w Nowej Alexandryi, odbył się dnia 24. Czerwca r. b. akt uroczysty w obec radcy tajnego senatora Funduleja, prezesa rady instytucie, de Grooten przełożonej instytucie, oraz członków tejże rady: rzeczywistego radcy stanu szambelana Kruzensterna i rzeczywistego radcy stanu Petrowa. Uroczystość tę uświetniła również obecność ks. Pienkowskiego, biskupa dycezyi lubelskiej, oraz innych dostojnych tak duchownych jak świeckich osób. Akt uroczysty zagaił stosowną przemową p. o. inspektora klas, radzca dworu Lesisz, w której wskazał uczennicom jak mają użyć nadal zasad moralności i nauki jakie im w instytucie wszczepiano, aby godnie odpowiedziały stanowisku kobiety, a następnie z rąk de Grooten otrzymały pilniejsze nagrody w książkach.

Rosya.

W ukazie najwyższym wydanym do rządzącego senatu z 28. Maja 1857 roku, za własnoręcznym JCmci podpisem wyrażono: »Zatwierdziwszy ułożoną w ministerstwie skarbu i rozpatrzoną w radzie państwa nową ogólną taryfę dla komor cesarstwa rosyjskiego i Królestwa Polskiego, i przesyłając tę taryfę ze wszystkimi do niej załączeniami rządzącemu senatowi, rozkazujemy: 1) Nową taryfę wprowadzić w wykonanie tak w cesarstwie jako i Królestwie od dnia w którym będzie na każdej z komor celnych otrzymana, z wyłączeniem jedynie komory portowej odeskiej, w której do czasu ukończenia się zakresu trwania tamecznego porto-franco, od towarów, spożywanych w obrębie tegoż porto-franco, pobierać należy opłaty na dotychczasowej zasadzie; i 2) Te towary, które po dzień otrzymania na komorach celnych obecnej taryfy pozostaną nieocloneni, mają opłacić już zmiejszone cło według nowej taryfy; co zaś do tych artykułów, od których cło nową taryfą nieco się podwyższa, pobierać od pozostałych nieoclonionych towarów, opłaty według poprzednich przepisów. Rządzący senat nie zaniecha ku wykonaniu niniejszego uczynić należyte rozporządzenie.«

Francya.

Paryż, 4. Lipca. — Lord Cowley znowu przybył do Paryża. — Między Rosyą a Anglią panuje oziębłość, i jak słyszę, w nie wielkiej zostawali z sobą zażyłości lord Cowley i kr. Kisielew. — Jutro okaże się w Monitorze raport o zwycięstwie nad Kabyłami. — Poeta Beranger, zapewne najpopularniejszy mąż Francyi, umarł dziś rano w 79 roku życia. Śmierć jego powszechną obudza żalność i smutek ogólny.

(Kor. Cz.) Dają się jeszcze słyszeć polemiczne wystrzały po stoczonej batalii wyborczej. Débaty tłumaczą się, dla czego przystąpiły do koalicji z umiarkowanymi republikanami. Skrajni republikanie wyrzekają się kandydatów w dniu 5. Lipca i przyjmują kandydatów Siecla. Granier de Cassagnac uderza na obydwie strony i wystawiając imperializm włościactwa, przepowiada upadek wpływu klas wyższych na lud francuski.

Hr. de Morny przybył dnia 27. z. m. do Paryża z żoną i stanął w pałacu ciała prawodawczego. Żona jego jest chora. Hr. de Morny ma dziś udać się do Plombieres. Cesarz przyjęty został świetnie w tem mieście. Syn cesarski jest słaby na zęby. Cesarzowa ma wyjechać z synem do Biarritz około 15. Lipca. Cesarz ma się z nią w tem mieście połączyć w końcu Lipca, a na początku Sierpnia ma udać się z nią do Osborne. Manewra obozowa odbędą się we Wrześniu. Jeżeli nastąpi widzenie się cesarza z cesarzem Aleksandrem, przypadnie ono na końcu Września.

P. Lubliner, który niedawno ogłosił w Brukseli broszurę pod tytułem: »Dwie kwestye rosyjskie«, pracuje nad inną broszurą, w której zamieści listę dóbr polskich rozdanych Rosyanom.

Dzienniki rosyjskie chciwie się zajmują buntami indyjskimi.

Dzienniki rządowe przeczą, aby Francya zgadzała się na *mezzo termine*, w przedmiocie Mołdowołoszczyzny.

Jenerał Kalergi ma być mianowany ambasadorem greckim w Paryżu. Syn tego jenerała jest od dwóch lat w paryskiej szkole sztabu.

cego troski, wszędzie mnie ścigają, choć się ich wyrzekam... Pokazałbym panu wszystkie ciekawości miasta, objechalibyśmy okolice najpiękniejsze w świecie; tak i Ligurowie jeżdżą po świecie i długo bawią, póki nie zrobią majętką, ale przyszedłszy do fortunki, wracają do swych pomarańczowych ogrodów i do swego ciemno-błękitnego morza, na które patrzeć jest już szczęściem. Robią to nie bogaci, albo ukształceni ludzie, ale chłopcy, którzy czytać nie umieją; wreszcie rozłożyłbym przed panem bogactwa dzisiejszej literatury, o której *wam się ani śniło*, a której ja dotąd jeszcze wydziwić się nie mogę. Jest to dzisiaj pierwsza literatura w Europie a zatem na świecie, bo we Francyi i Anglii mierność i dziennikarstwo wszystkie części literatury i nauk opanowały... Zastaniesz pan u mnie zupełny zbiór nowszych dziełopisów włoskich od 1848 do 1856 r. wam nawet z imienia nieznanymi, a jednakże godnych wysokiego szacunku i uwielbienia, już ze stylu, kunsztu historycznego, zdrowego o rzeczach sądu i osobliwszej a rzadkiej w ludziach, o rzeczach obecnych piszących bezstronności i bardzo Tucydydesa przypominających, którzy jednakże ani w Anglii, ani we Francyi nie są znani... bo Włosi nie umieją się tak wychwalać i przechwalać jak Francuzi. Włoch jest milczący, skąpy w słowa, wreszcie podejrzliwy, techórz, w ogólności diabła wart, ducha obywatelskiego ani śladu w nim nie znajdziesz, nawet nie wiedzą co to jest, jak wszyscy Azyatyccy albo nasi żydzi. Ale w architekturze, malarstwie, muzyce i kunszcie historycznym są wyżsi od Anglików i Francu-

zów, tylko że się przedać nie umieją. A artyści wielkich zdolności, ale leniwcę i próżniaki. W samej nawet Genuy znajdziesz więcej prawdziwych artystów jak może w całym Paryżu, choć Genua uchodzi za włoską Abderę... Żebyś zaś pan nie myślał że to jest mała mieścina, do której tylko Odeska pszenica dochodzi, powiem panu, że my tu mamy ośm teatrów i trzy publiczne biblioteki — *Ex hoc uno disce omnes.*«

Z tej wycieczki aż do Genuy, która nam zastużonego przypomina człowieka, wróćmy do domu i stolika, na którym dosyć nowości złożyły ostatnie poczyty, zaczynając od Dr. Tripplina, z którego imieniem dwie nowe publikacje otrzymaliśmy z Wilna. Nie dawno rozbiegaliście tu jego fantastyczną Hygienę — mnie z kolei przychodzi wspomnieć o dwóch dziełkach, wydanych przezeń i podpisanych przez niego, ale osnutych na cudzym wątku. Pierwsze z nich nosi tytuł: *Powrót z pod Berezyny, opowiadanie ś. p. Antoniego hr. Lanckorońskiego*, przez Dr. T. Tripplina (Wilno, Ruben Rafałowicz, 1857. 8vo, 238 str.) Przyznam się, że z ciekawością otworzyłem książkę tę i wziąłem się do niej jak do każdego pamiętnika, spodziewając w niej znaleźć obraz czasów, charaktery osób historycznych, zachowany koloryt epoki, słowem, to co jedne pamiętniki tylko dać mogą — przeszłość malującą się samą przez się. Poprzedzający rys życia hr. Lanckorońskiego, obiecujący coś poważniejszego, a słowa w nim znaczące, które tu przywodzim, utwierdziły nas w przekonaniu, że *Powrót z pod Berezyny* nie jest lekką bro-

Lord Howden przybędzie na początku Lipca do Paryża, dla urzędzenia interesów sukcesyjnych po swjej żonie księżnie Bagration.

W nieobecności cesarza rady ministrów odbywają się w ministerium sprawiedliwości pod prezydencją pana Baroche. Cesarz odbiera co dzień w Plombieres dwa kurjery. Rada stanu pracuje nad projektem do prawa, który ma zapowiedzieć wolność rzeźnictwa.

Na Trokadero ma być wystawiona nie kolumna dla cesarza, lecz pomnik na pamiątkę wojny krymskiej. Będzie to robota olbrzymia w rodzaju tamy Adriana albo wieży pizańskiej.

Mimo zniżenia eskompy, giełda trzyma się słabo. Pochodzi to ztąd, że trzy wielkie drogi żelazne wypuszczają akcyje na drogi małe, które uzupełnią sieć komunikacyi francuskich.

Jeden z dawnych publicystów, który od czasów cesarstwa rzucił się w finansę, napisał dziełko pod tytułem: »Pieniądz«. Dziełko to, więcej polityczne niż finansowe, obudza ciekawość.

Panna Rachel podała się do dymisyi pod pozorem, że głos straciła. Pani Ristori nie wróci już do Paryża. Zastąpi ją pani Sadowska. Ma to być lepsza tragiczka niż pani Ristori, ale Paryż jest czasem rutynistowski i kapryśny.

Dnia 28. z. m. zdarzyły się dwa nieszczęsne przypadki w hipodromie: koń zabił żokeja i pękł balon.

Wystawa sztuk pięknych ściąga tłumy ciekawych, szczególnie w niedzielę, w tym dniu nie się od wejścia nie płaci. Publiczność spogląda z ciekawością na akwarelowy portret hrabiny de Castiglione. Widzi się na wystawie kilka portretów osób ze świata polskiego: księżny de B. przez Heberta, hrabiego Wł. B. przez Ricarda, hrabiny M. przez Jana Gigoux. Ostatni obraz jest trochę dziwny. Na łodzi wiozącej po Oceanie lodowatem ks. Napoleona i jego orszak widzi się Karola Edmunda w czapce szkockiej. Obraz ten jest pędzla p. Giraud. Znajdują się dwa portrety Mickiewicza, jeden akwarelowy przedstawiający wieszczą w postaci chudej, bladłej i biednej jako *Polonorum vates*, a drugi olejny, przedstawiający go w postaci tłustej, rumianej i bogatej, jakby jakiego barona. Antoui Oleszczyński wystawił sztych Jana Zamojskiego w kanclerza i hetmana. Jest to piękna robota, której trzeba by się przypatrywać przez lupę.

Sztych został wykonany z wzoru familijnego wyrytowanego po raz pierwszy roku 1789 przez Massarda według rysunku Moreau. Głowa hetmańska jest bez brody, wyraz twarzy jest familijny. Głowę otacza wstęga owalna, na której znajdują się nazwiska nauczycieli Zamojskiego. Na węzłach wstęgi są wymienione tytuły dzieł tego polityka. Na tle głowy objętej wstęgą są wizerunki mikroskopiczne osób ówczesnej epoki: Zygmunta Augusta, Władysława Walezyusza, Stefana Batorego, Skargi, Birkowskiego, Karnkowskiego, Myszkowskiego, Ostromeckiego, Plichty, Gwagnina, Oryńskiego, Strykowskiego itd. U góry wstęgi znajduje się medal wykonany na pamiątkę przeniesienia akademii Zamojskiej do Szczębrzeszyna r. 1822. Na czterech zaś jej rogach są cztery wielkie figury: 1) Pancernego Wybranowskiego, który r. 1579 utworzył piechotę szlachecką; 2) Husarza Ostroroga, który przyniósł Zygmuntowi II. pierwszą wiadomość o zwycięstwie Bieczyskim; 3) Stracenia Gołubka, dowódcy zamku Rabsztyńskiego, który w 122 koni zbił 2004 Szlązaków; 4) Buńczuczego Kaspra Karlińskiego, dowódcy zamku Olsztyńskiego, którego dziecię własne wystawił na strzały a zamku nie poddał. Pod obrazem jest głowa Zaborowskiego, z rogami w postaci diabła, a pod tą głową medal wybity r. 1856 przez rólnicze towarzystwo galicyjskie dla hr. Andrzeja Zamojskiego. Całość sztychu jest monumentalna. Robi ona zaszczyt Antoniemu Oleszczyńskiemu.

Anglia.

Londyn, 4. Lipca. — Times występuje dziś przeciw Univerowi, który z powstań w wojsku indyjskim objawiających się, ten wyprowadza wniosek, że potęga Anglii upada. Pismo to twierdzi, że Anglicy wszędzie, gdzie po za krajem swym postępowali, wzniecali ku sobie przez zimne, dumne występowanie, nienawiść ludności miejscowej i dają do zrozumienia, że Francuzi w tej mierze korzystniejszy przedstawiają obraz. Rzut oka, mówi Times, na historią kolonii angielskich i francuskich przekonywa, że to co Univer utrzymuje, mija się z prawdą. Anglicy właśnie posiadają w wysokim

szurą. Autor bowiem powiada we wstępie: »Pamiętniki te mają *jeszcze i tę zaletę* (?), że mówiąc nam o czasach niedalekich, jednak tak mało rozświeconych, przyczynią się może do sprostowania niejednego faktu, który dotąd jako pod wpływem jeszcze namiętności zostający, inaczej się zupełnie przedstawiał.«

Rozczuliło i to na wstępie, że córka hr. Lanckorońskiego dochód z tego pisma przeznaczyła na postawienie oju swemu pomnika, a autor opowiadania z powodu zastrzegł zaraz, »że ta okoliczność bynajmniej wstrzymać pióra krytyków, silących się na obryzanie wszystkiego co jest świętem celami, a może nie dość dokładnem w sposobie.« (???)

Ostatni frazes p. Tripplina zbyt już zdał się nam tę nieszczęśliwą krytykę obwiniać, która jakkolwiek najczęściej słaba i nieudolna, czasem trochę złosliwa, nigdy jeszcze u nas nie myślała systematycznie tak rzucić się na wszystko święte celem. Bafamuci się ona często, czasem nie wie co robi, chwali się, popisuje i odegrywa komedye... ależ znowu tak bardzo występna nie jest. Może to dziecię źle wychowane, niedorośle, które z czasem wyjdzie na człowieka, ale dziś czynności jego brać na seryo i o takie zbrodnie posądzać się go nie godzi... Nie wiemy zresztą dotąd jasno, co autor chciał powiedzieć, wyrażając się dość niedokładnie o niedokładnym jakimś sposobie? czego? Jestto frazes pełen tajemnic, niezbadany, *lapsus calami*, czy omyłka druku... Bóg to wiedzieć raczy.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

stopniu talent zjednania sobie przez energią swego charakteru przychylności ludu napół ucywilizowanego. Czy to w Hindus i Muzułmanami Indyj, czy to między Turkami nad Dunajem albo w Armenii, między Arabami nad Eufratem, albo między Kafframi południowej Afryki wszędzie udało się Anglikowi zdobyć sobie znaczenie. Clire w Arcol, Sidney Smith w Alle, Sale w Jellaba, Edwards w górnych Indyach i Williams w Kars dowiedli, jaką siłę dzierży Anglia w obejściu się z ludem na w pół ucywilizowanym.

— Morning Post utrzymuje, że cesarz Francuzów z żoną swą zwiędając Anglią uda się do Manchesteru i zabawi tam dwa dni.

Galicja.

Wyjatek z listu z Krakowa dnia 29. Czerwca. — „...Wczoraj zwiędliśmy mogiłę Kościuszki — i trafiliśmy na bardzo smutny wypadek. Wiadomo ci, że kopiec jest otoczony fortyfikacyami, które całe miasto w koło, a nawet i po drugiej stronie Wisły mogły Wandy i Krakusa zająć mają. Zajeżdżamy przed bramę, gdy w tem wybiega gromada kobiet i dzieci z płaczem okropnym i jękiem. Pytamy co się stało i dowiadujemy się, że robotników przy kopcu ziemia zasypała. Zwołano wszystkich, odczytano ich nazwiska, ażeby się przekonano ilu brakuje. Poczem odgrzebano pięciu trupów i czterech żyjących jeszcze, ale mocno ranionych. Oglądaliśmy miejsce, gdzie tych biednych ludzi śmierć straszna tak niespodzianie spotkała: była to część samegoż kopca, który na około robotnicy podkopują a która odłomem skały pracujących przywaliła. Tuż obok stał kościółek ś. Bronisławy, który murem fortyfcznym ustąpić musiał. Na mogiłę wdrapaliśmy się z biedą prawdziwą i niebezpieczeństwem po wschodach bardzo przykrych, bo dawne ścieżki, któremi się na wierzchołek wchodziło, od dołu zniszczone zostały — i zdaje się, że sam kopiec po trosze zniknąć będzie, aż w końcu znaku po nim nie pozostanie, dla tego zerwane na nim kwiatki i garść ziemi z niego na pamiątkę poselam...»

Ileż to podobnie nieszczęśliwych zdarzyło się tam już wypadków! Każdego roku kilku przynajmniej ludzi śmierć znajdzie pod tą ziemią, którą w innym celu inne nanosiły dłonie. Palec Boży widoczny! P. W.

Włochy.

Z Paryża pod d. 4. Lipca dowiadujemy się o wypadkach włoskich: Ostatnie wiadomości urzędowe, jakie mamy z Neapolu, są z d. 3. m. b. Miasto było spokojne; w Intendancyi Neapolu objawiły się niejaki niepokojności, które prędko przytłumiono. Napad na Sapri nie udał się. Rokoszanie przy zetknięciu się z wojskiem zostali całkiem powaleni i puszczeni w rozsypkę, utraciwszy 100 ludzi i zabrawszy ze sobą 30 rannych.

Z Genui dowiadujemy się na drodze urzędowej, że w fortyfikacyi Diamente ujęto dwóch naczelników rokoszu. W Liworno choć spokój panuje, śledzono i szukano po domach. Znalezione odezwę, z której się pokazuje, że powstanie z rozkazu Mazziniego nastąpiło.

Minister Razzi zapytany 4. Lipca na posiedzeniu o ruchach pana Ratazzi, odpowiedział: Władza od kilku dni miała wiadomość o rewolucyjnych zamachach w Genui. Wiadomo, że wybuch nastąpi w nocy z 29. na 30. Dla tego policya była na baczności i część wojska przygotowana. Czekano aż do północy. W tym czasie dowiedziano się, że przecięto telegraf między Genuą a Turynem. Wiadomość potwierdziła podejrzenie, jakie miano, i natychmiast otrzymało wojsko rozkaz wyruszenia i z rekognoskowania miasta. Spotkano kilka grup, przystąpiono do aresztowania i znaleziono u wszystkich aresztowanych broń. Gdy się tu w mieście działo, wysłano do fortyfikacyi batalion piechoty, przekonano się, że fortyfikacya ta jest zagrożoną przez uzbrojony tłum ludzi, których przyaresztowano. Przedsięwzięto w nocy i nazajutrz śledztwo po domach i znaleziono znaczne zapasy broni i amunicyi. Wszystko to wydarzyło się bez rozlewu krwi. Oplakujemy tylko śmierć nieszczęśliwego sierżanta, który dowodził w fortyfikacyi Diamente. Tłum 50 ludzi udał się około 9ej godziny wieczór do tej fortyfikacyi i zagarnął ją, okrążając małą załogę w izbie wojskowej dędzącą. Sierżant, który chciał się oprzeć, został zabity strzałem pistoletowym. P. Ralozzi nie chciał wyrzec zdania swego o stanowisku towarzyskiem przyaresztowanych osób, oświadczył tylko, że między nimi znajdują się Włosi z różnych stron i także niektórzy Genueńczycy.

Z Brukseli pod dniem 4. Lipca piszą: Dziś mogę Panu dokładniejsze podać szczegóły o zamachu rewolucyjnym Mazziniego, który uważać należy za całkiem chybiony. Tym razem szło o spisek bardzo rozgałęziony, którego ramiona aż do Francyi sięgały. Gdy tłum rokoszian starał się w Genui zająć dwie tancezne fortyfikacye, zawiął w Livorno parowiec Cagliari z liczbą uzbrojonych dowódców, należących ponajwiększej części do rozwiązanej legii angielskowskiej. Rzeczony parowiec jest własnością towarzystwa, które odbywa służbę wojskową między Genuą a Turynem, i przez gwałt dostał się w ręce powstańców, znajdujących się na nim w znacznej liczbie. Ostatni liczyli widocznie na pomoc ludności, która całkiem okazała się spokojna, tak że można było prędko przyaresztować wszystkich dowódców. Cagliari tymczasem oswobodził na wyspie Ponza uwiezionych Włochów z których tylko mała bardzo liczba należała do politycznych więźniów, i tym sposobem wzmocniony poczet uderzył na sapry. Znajdujące się w drodze dwa neapolitańskie parowce zabrały bez walki »Cagliari« a wylądowanych powstańców żandarmerya i gwardya miejscowa wzięła w niewolę, albo rozproszyła. Nie obeszło się tu wprawdzie bez niejakiej straty i bez krwi rozlewu. Wszędzie ludność okazała się spokojną, i niechętną dla dowódców rokoszian. W Neapolu samym niekuszono się nawet zakłócić spokojności. Zamach na ziemi włoskiej się objawiający należy odnieść do spisku w Paryżu odkrytego, mającego na celu zamordowanie cesarza. Między ujętymi znajduje się brat Pianorego. Co w Włoszech zamierzali powstańcy, dają nam niejaki objaśnienie oznaki, jakie znaleziono; zabrano na parowcu »Cagliari« prócz piemonckiej czerwonej chorągiew.

Turcja.

Konstantynopol, 24. Czerwca. — Dzisiaj rano ogłosiły wystrzaly armatnie powrót sultana z krótkiej przejażdżki z Nikomedyi. Nowy bank ogłosił swój projekt w dwóch tutejszych dziennikach francuskich. Zasługuje on na uwzględnienie i pewnie się utrzyma, bo ma najwięcej prawdy.

— Reklamacye Porty przeciw obsadzeniu Pirmu przez Anglików są jasnym dowodem zwiększającego się wpływu Rosyi w Konstantynopolu. Gdybyśmy jeszcze o tem niewiedzieli, objaśniłby nas zdołał list z Paryża z dnia 3 Lipca w Nordzie zamieszczony. W końcu wkłada on obowiązek mocarstwu

mającym udział w kongresie paryskim popierania reklamacyi Turcyi przeciw zajęciu Perim przez Anglików.

Kronika miejscowa.

Poznań, 8. Lipca. — Jutro wystąpi na scenie tutejszej poraz pierwszy pani Aszperger w dramacie »Adrienne Lecouvreur,« jak się dowiadujemy z afiszu rozesełanego. Z krytyk zamieszczanych o grze pani Aszpergerowej po różnych dziennikach polskich przekonaliśmy się, iż to artystka pierwszego rzędu. Spodziewamy się, że nasza publiczność licznie się zbierze na to sceniczne przedstawienie, aby się nacieszyć piękną grą uwielbianej artystki lwowski.

— O targu tutejszym na konie, który się odbył w dniach 3 i 4 b. m. najlepsze rokujemy nadzieje, ponieważ w porównaniu do odbytego przed dwoma laty poraz pierwszy targu, daleko był pomyślniejszym. Sprowadzono około 600 koni na sprzedaż, a z tych połowę sprzedano. Targ już się rozpoczął dnia 1. bież. miesiaca i było na nim 80 koni, najliczniejszy zaś był w d. 3. b. m., w którym także sprowadzono bydła i świń sztuk 260. W d. 4 mało już znajdowało się bydła i koni na placu, najwięcej było kupujących z Berlina, Saksonii, Meklemburga i Hanoweru. Pierwszego zaraz dnia odszedł transport 20 koni do Meklemburga. Najbardziej popłacały konie dobre robotcze. Mniejszą był odbył na konie zbytkowe, 120 koni zbytkowych stało po stajniach i w szopie handlerza Krayna na rynku. Użalali się kupcy obcy, iż zamieszczono w ogłoszeniu magistrackim targ na d. 3. i 4. Lipca. Z tego powodu należałoby uwzględnić na przyszłość zdanie tutejszych handlerzy, jarmark frankfurcki i wyścigi konne. Najlepiej byłoby dwa dni przed lub po wyścigach konnych wyznaczać termin na targi.

— Wspomnieliśmy w wtorkowej gazecie naszej o ogniu, który wybuchł tu w niedzielę w piekarni królewskiej za magazynem i lazaretem garnizonowym. Winniśmy teraz dodać, że jakkolwiek ogień był gwałtownym, jednakowoż zdołano ocalić zapasy mąki i chleba i zapobiedz dalszemu szerzeniu się ognia, gdyż naokół piekarni stały budynki, które dziś jeszcze okopieniem podobnie jak dachy na lazarecie garnizonowym świadczą, w jakim była okolica owa niebezpieczeństwem, gdyby nie silna pomoc straży ogniowej i wojskowa położyła tamę pożarowi. Mówią, że ogień się zajął od szczepów drzewa rozłożonych na wysuszenie przed piecem. Było to właśnie w niedzielę i piekarnia była zamknięta. Z tego też powodu tak późno postrzeżono ogień. Niektóre groby na cmentarzu św. Maryi Magdaleny uszkodzono, bo złąd szła główna obrona. Jeden z piekarzy po ogniu stanawszy na belce, załamał się z nią i znacznie się pokaleczył. Innych przypadków nie było. Śledztwo się jeszcze toczy względem powodu tego pożaru.

W sobotę jak to bywa, mnóstwo ludzi kąpie się w rzece, tak też i w zesłą sobotę kąpało się w Warcie czterech czeladników niedaleko mostu fortyfcznego. Czeladnik Krüger z Samocina spadł w odmęt i utonął. Doład go jeszcze nie wynaleziono. Jakkolwiek surowo władza policyjna zakazuje, aby się nie kąpano po innych miejscach, oprócz wyznaczonych i bezpiecznych, jednakowoż chłopcy i czeladź wieczorami wychodzi i kąpie się w rzece na jakichkolwiek miejscach. Tak d. 6. b. m. wieczorem utonął za szlachcizem dwóch chłopców 11. i 14. letni, a trzeciego ocalił tylko wyrobnik, przez podanie mu drążka z tratwy.

Bydgoszcz, 6. Lipca. — W naszej okolicy mimo posuchy jeszcze jako tako trzyma się pszenica i żyto, ale kłosa liche i żółkłe, przeto ziarno nie doszło z powodu silnych wiatrów wschodnich podczas okwitnienia więjących. Tak samo i jęczmień rychły. Późny zaś i owies zupełnie chybiły, grochy także chybiły, siana szczupło, a w szubińskim i mogilnickim powiecie nawet koniczna posiana nie zesłała w skutek posuchy. Ceny więc zboża podniosły się od 8 do 13 tal. Za wencpel pszenicy płacą 60—88 tal., żyta 45—51 tal. i t. d. O zboże bardzo się kupcy dopytują.

Rozmaite wiadomości.

— Niejaki Maksymilian Simon skazany w Mons za oszustwo i fałszowanie papierów na kilka lat więzienia, miał je odsiadywać w La Flèche, dokąd odprowadzono go pocztą dwóch żandarmów. Zanim wsiadł do powozu zatknął sobie nieznacznie wstążeczkę czerwona na guzik, aby dać poznać żandarmom, że jest czemś więcej niż prostym zbrodniarzem. Przybywszy do La Flèche zażądał, aby mu pozwolono przed odstąpieniem go do więzienia zatrzymać się chwilę w kawiarni, na co żandarmi zezwolili. Siedząc w kawiarni posłał po dozorcę więzienia, w czem także uczyniono żądaniu jego zadosyć. Przez ten czas zaczął się lud gromadzić przed kawiarnią ciekawiy widzieć coby to był za więzień z krzyżem legii honorowej i dla którego posyłano po dozorcę więzienia. Simon udał, że mu ta ciekawość tłumu nie miała i wsiadłszy napowrót do powozu udał się do domu więziennego. Dozorca ujrzawszy tłum biegnący za powozem i następnie przyjmując więźnia był pewnym że to jakiś niezwykły zbrodzień być musi. Niedługo też potem Simon umiał wzmówić w dozorcę, że okoliczności towarzyszące jego uwięzieniu są nadzwyczajne, lecz wymagają wielkiej tajemnicy. Wyznał mu że nie nazywa się Simon lecz wicehrabia Gervisy, że jest tajnym agentem rządowym i powierzone ma sobie wykrycie ważnych spółników spisku »Maryanna« którzy w La Flèche mają swoje ognisko. Ze względu na ważność celu swego Gervisy przyjął hańbiącą rolę więźnia, gdyż wybadać chce jednego z towarzyszy więzienia, który w ściślejszych ze spiskowymi zostawał związkach. Liczy więc na dozorcę, że mu dochowa tajemnicy, za co go wysoka od rządu czeka nagroda. Łatwowierny dozorca uwierzył więźniowi i dozwolił mu nawet nocną porą w towarzystwie swojego synowca wychodzić na zwiady. Wreszcie 5. Kwietnia Gervisy oznajmił uroczystie dozorcę że się rola jego skończyła, że dziś w nocy nastąpić ma wybuch w Mons i La Flèche i tajny agent znajdować się musi w powozie pocztowym na oznaczonym miejscu, gdzie się zjedzie z generałem, zażądał nadto, by usunąć pozór ucieczki, aby mu dozorca dodał swego synowca w roli służącego. W nocy zajechał powóz pocztowy, Gervisy wsiadł do niego i udał się do Mons, gdzie zjadłszy śniadanie przed domem generała kazał czekać swemu służącemu, by tenże na znak dany gwizdnięciem wbiegł na górę i dał znak generałowi o jego przybyciu. Po oddaleniu niemiłego towarzysza wsiadł Simon do powozu i w przeciwną pojechał drogę, a wysiadłszy z pojazdu zniknął bez wieści.

